Yrkande	M, L, C,
Särskilt Yttrande	KD
2020-01-27	2.1.15

Yttrande angående - Tilläggsyrkande angående Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023

Yttrande

Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna har inkommit med ett tilläggsyrkande på Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021-2023. I yrkandet hanteras två frågor. Dels antalet gånger som övningen för krisledningsnämnden ska ske, dels Göteborg stads krisberedskap gällande livsmedelsförsörjning. Vi kommer att rösta avslag på tilläggsyrkandet.

Göteborgs stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar baseras på överenskommelser mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR). I den överenskommelsen stipuleras bland annat vilka uppgifter kommunen åtar sig följa och genomföra. En av dessa uppgifter är att kommunen ska genomföra och utvärdera minst två övningar under en mandatperiod och att krisledningsnämnden och tjänstemannaledningen ska övas minst en gång per mandatperiod. På så sätt ska kommunen utveckla sin förmåga att hantera samhällsstörningar genom att utbilda och öva. Vi ser inget behov av att gå över det ingångna avtalet och finner att om tilläggsyrkandets förslag var nödvändigt för god krisberedskap så hade detta redan tagit i beaktande av MSB och SKR. Således är vår bedömning att följa överenskommelsen.

Vad gäller livsmedelsförsörjningen så har vi tolkat detta som måltidsförsörjningen av våra verksamheter därför att kommunen inte innehar det generella ansvaret gällande allmänhetens livsmedelsförsörjning. Trots detta har kommunen redan gjort mycket. Bland annat en kampanj för att uppmuntra göteborgarna att man ska klara sin egen försörjning i 72 timmar vid kris. Från Alliansens sida har vi därtill vidtagit flera viktiga åtgärder för att stärka förutsättningarna för den lokala livsmedelsproduktionen. Inte minst vad gäller inköp och upphandling där vi säkerställt att köttet staden köper in ska följa svensk djurskyddslagstiftning, att upphandlingarna delas upp för att gynna småskalighet och att staden köper in större andel färska råvaror. Vi har även medverkat till att stadens måltidspolicy samt miljö- och klimatprogram stödjer en inriktning för ökad lokal livsmedelsförsörjning. Därutöver har vi vidtagit en rad initiativ för småskalig odling för allmänheten, såsom att inventera kommunal mark som lämpar sig för odling och skala upp pågående odlingsprojekt inom allmännyttan.

Vår bedömning är att dessa åtgärder långsiktigt bidrar till att ett Göteborg som är mer motståndskraftigt mot kriser kopplad till livsmedelsförsörjningen. Måltidsförsörjningen av våra verksamheter ligger dock redan inom den kommunala rådigheten och ingår således i den ordinarie verksamheten. Att säkerställa tillgången till matförsörjningen i de egna verksamheterna under kris kommer fortsatt att vara kommunens ansvar och är därför redan en viktig del av stadens krisberedskap.

Kommunstyrelsen
Tilläggsyrkande (MP, V, S)
2021-01-08

Tilläggsyrkande angående Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i det fortsatta arbete med Göteborg stads krisberedskap säkerställa att åtgärder för att klara livsmedelsförsörjningen inkluderas.
2. Övning för krisledningsnämnden ska ske minst två gånger per mandatperiod.
3. I övrigt bifalla tjänsteutlåtandet.

Yrkande

Coronakrisen visar på hur sårbart vårt samhälle är och hur snabbt samhället kan förändras. Det är därför viktigt att Göteborg arbetar med höja krisberedskapen i staden.

Enligt den föreslagna riktlinjen för krisberedskap ska förvaltningar och bolag ha en uthållighet för att kunna lösa sina uppgifter dygnet runt i sju dygn och i krisberedningsplanen finns ett uppdrag om att *"Föreslå en modell för ökad uthållighet inom stadens samhällsviktiga verksamhet för att klara egen försörjning och upprätthålla nödvändig samhällsservice under minst en vecka."* Hur tillgången på livsmedel säkras, både kortsiktigt och långsiktigt behöver inkluderas tydligare i det fortsatta arbetet. Göteborg stad serverar cirka 20 miljoner måltider per år till stadens äldre och unga. Det ansvaret gäller också vid kris.

För att handlingsplaner och rutiner ska fungera i praktiken behövs övningar. Att endast ha övning för krisledningsnämnden en gång per mandatperiod anser vi är för lite och vill därför att övning ska ske minst två gånger per mandatperiod.

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-11-23
Diarienummer 1446/20

Handläggare
Anders Frelek, Jacob Throfast
Telefon: 031-368 00 47
E-post: anders.frelek@stadshuset.goteborg.se

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023, i enlighet med bilagan till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.

Sammanfattning

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) samt överenskommelser mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) styr arbetet med krisberedskap och civilt försvar i kommunerna.

I överenskommelsen om kommunernas krisberedskap framgår det att kommunen ska ta fram ett styrdokument som anger övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden.

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar motsvarar detta styrdokument. Syftet med planen är att:

- Fastställa övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap och civilt försvar för perioden 2021-2023.
- Beskriva hur staden avser att lösa uppgifterna i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap* och vilka åtgärder som är prioriterade utifrån *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys.*
- Bidra till ökad kunskap om vilka uppgifter som ingår i arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Planen redogör för hur arbetet med civilt försvar, risk- och sårbarhetsanalys, planering, geografiskt områdesansvar, utbildning, övning och rapportering ska bedrivas under perioden. Planen anger prioriterade åtgärder i arbetet samt vem eller vilka som ansvarar för att åtgärderna genomförs och när de ska genomföras.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Arbetet med krisberedskap och civilt försvar är förebyggande och förberedande åtgärder som syftar till att minska sårbarheten i verksamheterna och öka förmågan att hantera samhällsstörningar.

På kort sikt innehåller planen prioriterade åtgärder som innebär kostnader för nämnder och bolagsstyrelser genom arbetsinsatser för analys, planering samt utbildning och övning. Vilka förberedelser och åtgärder som behöver vidtas varierar beroende på risker och sårbarheter samt omfattningen av samhällsviktig verksamhet i respektive nämnd och bolagsstyrelse.

Planen anger inga tillkommande uppgifter för nämnder och bolagsstyrelser utan strukturerar, förtydligar och preciserar uppgifter i lag och överenskommelse samt från tidigare riktlinje för krisberedskap och krishantering. Stadsledningskontorets bedömning är att arbetet kan bedrivas med motsvarande ekonomiska resurser som tidigare.

Planen anger inriktning och prioriterade åtgärder för arbetet inom staden vilket bedöms leda till ett kostnadseffektivt arbete med krisberedskap och civilt försvar.

På längre sikt kan analyser och planering leda fram till behov av investeringar. Exempel på sådana åtgärder kan vara investeringar kopplade till ledningsplatser, IT-säkerhet, reservkraft, trygghetspunkter, nödvatten, nöddrivmedel, ökad lagerhållning, kriskommunikation och skyddsrum. Stadsledningskontorets bedömning är att eventuella investeringar i huvudsak ligger efter den period som planen gäller för.

Göteborgs Stad får utifrån överenskommelserna statlig ersättning för arbetet med krisberedskap. Statens ersättning till kommunerna är beräknad utifrån att den ska finansiera verksamhet som är till nytta för mycket omfattande och svåra händelser som allvarligt kan påverka kommunens verksamhet och ersättningen ska vara ett komplement till Göteborgs stads egen finansiering av arbete med krisberedskap och civilt försvar. I överenskommelsen om kommunernas krisberedskap anges att det är upp till kommunen själv att finansiera de ytterligare förberedelser och åtgärder som kommunen bedömer nödvändiga.

På kort sikt, den period som planen gäller för, bedöms den statliga ersättningen i huvudsak vara oförändrad. Dock med osäkerheter kring statens ersättning till kommunerna för det fortsatta arbetet med återuppbyggandet av det civila försvaret från 2022 och framåt.

Bedömning ur ekologisk dimension

De prioriterade åtgärderna i planen handlar i huvudsak om analys, planering samt utbildning och övning och har ingen direkt inverkan på den ekologiska dimensionen.

Syftet med planering, analys, utbildning och övning är dock att begränsa de konsekvenser som en inträffad händelse kan leda till.

Ett av målen för samhällets krisberedskap är att hindra eller begränsa skador på egendom och miljö när krissituationer inträffar. Bland planens prioriterade åtgärder är beredskapsplan för oljesanering en åtgärd som bedöms ha en positiv inverkan på de ekologiska förhållandena om en sådan händelse skulle inträffa. En god beredskap med i förväg fastställda rutiner för organisation, ansvar, och konkreta åtgärder ökar möjligheterna att begränsa de ekologiska konsekvenserna.

I planen redovisas pågående arbete för att hantera risker med ett förändrat klimat men planen styr inte detta arbete. Det redovisas framförallt för att det finns en koppling mellan denna plans åtgärder på kort sikt och det mer långsiktiga arbetet med klimatanpassning.

Därigenom finns en koppling mellan denna plan och det miljö- och klimatstrategiska arbetet inom staden och den positiva påverkan på stadens ekologiska förhållanden som det arbete bedöms ha.

Genom att identifiera vad som är skyddsvärt i stadens verksamheter och inom det geografiska området skapar vi förutsättningar för att minska sårbarheten i verksamheterna och öka förmågan att hantera samhällsstörningar. Stadsledningskontorets bedömning är att arbetet med krisberedskap och civilt försvar på längre sikt har en positiv inverkan på den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

De prioriterade åtgärderna i planen handlar i huvudsak om analys, planering samt utbildning och övning och har ingen direkt inverkan på den sociala dimensionen.

Syftet med planering, analys, utbildning och övning är dock att begränsa de konsekvenser som en inträffad händelse kan leda till. Ett av målen för samhällets krisberedskap är att värna människors liv och hälsa samt att värna grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter när krissituationer inträffar. I de nationella målen för det civila försvaret ingår bland annat att värna civilbefolkningen och säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna.

Flera av planens prioriterade åtgärder kan begränsa konsekvenserna för människors liv och hälsa samt grundläggande värden. Till exempel pandemiplanering, beredskapsplan för värmebölja och riktlinje för nödvattenförsörjning. Denna planering är särskilt viktig för att skydda liv och hälsa i vissa åldersgrupper, till exempel barn och äldre.

Genom att identifiera vad som är skyddsvärt i stadens verksamheter och inom det geografiska området skapar vi förutsättningar för att minska sårbarheten i verksamheterna och öka förmågan att hantera samhällsstörningar. Stadsledningskontorets bedömning är att arbetet med krisberedskap och civilt försvar på längre sikt har en positiv inverkan på den sociala dimensionen.

Bilaga

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021–2023.

Ärendet

Kommunfullmäktige föreslås anta Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar för perioden 2021–2023.

Beskrivning av ärendet

I LEH framgår att kommuner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska kommunerna också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar är utifrån LEH preciserat i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap* och *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar* som tecknats mellan MSB och SKR.

I överenskommelsen om kommunernas krisberedskap framgår det att kommunen ska ta fram ett styrdokument som anger övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden. I MSB:s vägledning för detta styrdokument framgår att det ska tas fram för att skapa en strategisk inriktning för arbetet med krisberedskap och för att utveckla den kommunala styrningen av arbetet. Det framgår också vad styrdokumentet ska innehålla och att det ska fastställas av kommunfullmäktige under första året av mandatperioden.

Styrdokumentet ska enligt överenskommelsen beskriva:

- Övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.
- Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
- Kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar.
- Vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.

Enligt överenskommelsen skulle planen varit antagen före utgången av 2019. Efter att risk- och sårbarhetsanalysen fastställts i september 2019 påbörjades arbetet men innan planen hann färdigställas fick arbetet pausas på grund av coronapandemin. I september kunde arbetet återupptas. Samtidigt påbörjades arbetet med att revidera *Riktlinje krisberedskap och krishantering*.

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av kommunernas arbete med krisberedskap och de har löpande fått information om arbetet med detta styrdokument.

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar motsvarar det styrdokument som ska finnas enligt överenskommelsen och planen är framtagen utifrån MSB:s vägledning.

Syftet med planen är att:

- Fastställa övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap och civilt försvar för perioden 2021-2023.
- Beskriva hur staden avser att lösa uppgifterna i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap* och vilka åtgärder som är prioriterade utifrån *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys.*

- Bidra till ökad kunskap om vilka uppgifter som ingår i arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Inriktningen för perioden 2021–2023 utgår från de övergripande målen för samhällets krisberedskap och nuläget i stadens arbete. För arbetet gäller att:

- Utveckla stadens krisberedskap baserat på erfarenheter från coronapandemin.
- Fokusera på den nya nämndsorganisationen som gäller från och med 2021 vid planering och genomförande av åtgärder.
- Väga in risken för eskalerande gråzonsproblematik samt krigsfara och krig i det fortsatta arbetet.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att:

1. Utifrån processen för risk- och sårbarhetsanalys bedriva ett arbete som leder till konkreta åtgärder och effekt på stadens förmåga.
2. Ta fram och uppdatera planering som utvecklar stadens förmåga till samverkan och ledning vid samhällsstörningar.
3. Aktivt och strukturerat arbeta med uppdraget geografiskt områdesansvar och utveckla förmågan att utöva det geografiska områdesansvaret vid händelser.
4. Utveckla förmågan att hantera samhällsstörningar genom att utbilda och öva utifrån de nya planer som tas fram. Särskilt med fokus på samverkansövningar och övningar för den nya nämndsorganisationen.
5. Kunna lämna samlade rapporter till länsstyrelsen om krisberedskapsläget samt om händelseutvecklingen och åtgärder vid inträffade händelser.

De olika delarna i inriktningen preciseras i planens olika avsnitt.

Det är första gången Göteborgs Stad tar fram en plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar och den har blivit relativt omfattande. Det beror delvis på ambitionen att utförligt beskriva de uppgifter som kommunerna har utifrån lag och överenskommelser. Genom överenskommelserna mellan MSB och SKR är styrningen av arbetet med krisberedskap och civilt försvar relativt omfattande men också detaljerad och tydlig.

För att öka kunskapen om arbetet innehåller planen också beskrivningar av viktiga utgångspunkter och principer. Stadsledningskontorets bedömning är att det finns fördelar med att beskrivningar och styrning finns samlade i ett dokument.

Krisberedskap

Samhällets krisberedskap kan beskrivas som förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Syftet med svensk krisberedskap är att värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Krisberedskap syftar till att minska sårbarheten i verksamheterna och öka förmågan att hantera samhällsstörningar.

De uppgifter som kommunerna ska utföra delas in i följande verksamheter:

- risk- och sårbarhetsanalys
- planering
- geografiskt områdesansvar
- utbildning och övning
- rapportering.

Planen redogör för hur denna verksamhet ska bedrivas under perioden. Planen anger prioriterade åtgärder i arbetet samt vem eller vilka som ansvarar för att åtgärderna genomförs och när de ska genomföras.

Civilt försvar

Den fredstida krisberedskapen utgör även grunden för det civila försvaret, det vill säga beredskap för krigsfara och krig (höjd beredskap).

Civilt försvar handlar om hela samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Det är den verksamhet som ansvariga aktörer genomför i syfte att göra det möjligt för samhället att hantera situationer då beredskapen höjs. Verksamheten bedrivs av statliga myndigheter, kommuner, regioner, privata företag och frivilligorganisationer.

I fredstid utgörs arbetet med civilt försvar av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och ytterst krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målen för det civila försvaret.

Kommunernas arbete med civilt försvar regleras i överenskommelsen om kommunernas arbete med civilt försvar.

Planen redogör för arbetet med civilt försvar som bland annat har till uppgift att identifiera styrdokument för staden som behöver kompletteras för att arbetet med civilt försvar ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt. En första delleverans inom projektet sker i och med denna plan, som integrerar arbetet med krisberedskap och arbetet med civilt försvar i enlighet med nationella vägledningar och direktiv.

Det civila försvaret ska även bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera fredstida kriser. Krisberedskapen och det civila försvaret bör därmed ses som ömsesidigt förstärkande.

Risk- och sårbarhetsanalys och prioriterade åtgärder

Göteborgs Stad har tidigare genomfört en risk- och sårbarhetsanalys där resultatet har värderats och sammanställts i *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys 2019–2022*.

I analysen konstateras att det finns behov av åtgärder inom ett antal fokusområden och att det behövs fördjupade analyser och planering inom dessa områden.

Det är viktigt att poängtera att det pågår arbete med flera av de fokusområden som lyfts fram i risk- och sårbarhetsanalysen. Några av dessa är redovisade i planen för att visa på kopplingarna mellan denna plan med ett relativt kort tidsperspektiv och annat långsiktigt förebyggande arbete som pågår i staden. Till exempel arbetet med klimatanpassning och arbetet med säkerhet i planering av stadsmiljöer.

Krisberedskap tangerar även andra frågor inom exempelvis trygghetsarbete, otillåten påverkan och informationssäkerhet. Planen redogör inte för dessa områden då de finns beskrivna i andra styrande dokument.

Stadsledningskontorets bedömning

Arbetet med krisberedskap och civilt försvar är förebyggande och förberedande åtgärder som syftar till att minska sårbarheten i stadens verksamheter och öka förmågan att hantera samhällsstörningar. Planen tydliggör de krav som finns utifrån lag och överenskommelser och hur staden avser att lösa tilldelade uppgifter.

Denna plan tas upp för beslut samtidigt som *Göteborgs Stads riktlinje för krishantering*. Planen beskriver det förebyggande och förberedande arbetet med krisberedskap och civilt försvar och riktlinjen ställer krav på nämnders och bolagsstyrelsers krishantering.

Båda dokumenten ska finnas utifrån styrning i lag och överenskommelse. Planen ska tas fram utifrån krav i överenskommelsen om kommunernas krisberedskap och riktlinjen är en del av den ”plan för hur kommunen ska hantera extraordinära händelser” som enligt LEH ska fastställas för varje ny mandatperiod.

Stadsledningskontorets bedömning är att båda dokumenten är viktiga för att uppnå en god förmåga att motstå och hantera samhällsstörningar.

Genom tydlig inriktning och prioritering i arbetet kommer staden att utveckla förmågan att motstå och hantera samhällsstörningar. Göteborgs Stads samlade resurs kan om den används på rätt sätt ha stor betydelse för att värna samhällets skyddsvärden och nå målen för samhällets krisberedskap.

De risker som finns i stadens verksamheter och inom det geografiska området samt den omfattning av samhällsviktig verksamhet som bedrivs i stadens regi ställer höga krav på arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Staden ska ha förmåga att hantera olika typer av samhällsstörningar till exempel extremväder, olyckor med farliga ämnen eller störningar i samhällsviktig verksamhet.

Det är även angeläget att ha förmåga att hantera det akuta skedet när händelser orsakade av gängkriminalitet och organiserad brottslighet påverkar människors sätt att leva och verka i staden. Det förebyggande arbetet inom detta område behöver kompletteras med ett snabbt och samordnat agerande när något inträffar.

Ett försämrat säkerhetsläge i Europa påverkar också Sverige och Göteborg. I Försvarsberedningens rapport *Motståndskraft* pekas västkusten med Göteborg ut som ett av de strategiskt viktiga områdena för totalförsvaret.

Stadsledningskontorets bedömning är att den försening med att fastställa planen som uppstått inte får några konsekvenser för det fortsatta arbetet. Nämnder och bolagsstyrelser har haft fokus på den akuta krishanteringen på grund av pandemin under 2020 och hade haft begränsade möjligheter att arbeta med åtgärderna i planen under året.

En del i inriktningen för de kommande åren handlar om att ta tillvara på erfarenheter och lärdomar från coronapandemin. Detta är mycket angeläget för det fortsatta arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Beroende på pandemins fortsatta utveckling kan den även påverka det fortsatta arbetet med krisberedskap och civilt försvar och innebära att tidplanen för de prioriterade åtgärderna behöver justeras.

I arbetet med denna plan har stadsledningskontoret haft dialog med tjänstepersoner som arbetar med säkerhet och beredskap i några av stadens förvaltningar och bolag. När åtgärderna i planen berör endast en eller ett par utpekade nämnder är detta avstämt med säkerhetsfunktionen i de berörda nämnderna.

Det pågående arbetet med återuppbyggandet av det civila försvaret innebär att flera statliga utredningar har genomförts eller pågår. Det kommer även ett nytt försvarsbeslut hösten 2020 som har betydelse för det fortsatta arbetet inom området. I Totalförsvaret

2021–2025 (prop. 2020/21:30 s. 127) skriver regeringen att ”Totalförsvarsresurser ska utformas så att de även kan stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället. Krisberedskapen och det civila försvaret bör därmed ses som ömsesidigt förstärkande.”

Stadens arbete med krisberedskap och civilt försvar kommer med stor sannolikhet att behöva utvecklas med en hög ambitionsnivå under de kommande åren när nationella utredningar, lagar och regleringar ökar kraven inom området. Från 2023 har MSB och SKR aviserat att kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar kommer att preciseras i en samlad överenskommelse.

Genomförandet av de prioriterade åtgärderna enligt denna plan utvecklar stadens förmåga att motstå och hantera samhällsstörningar och ger staden ett bra utgångsläge för det framtida arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Lisbeth Nilsson	Eva Hessman
Direktör Utveckling av stadens verksamheter	Stadsdirektör

Göteborgs Stad

Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021-2023

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► **Plan**

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

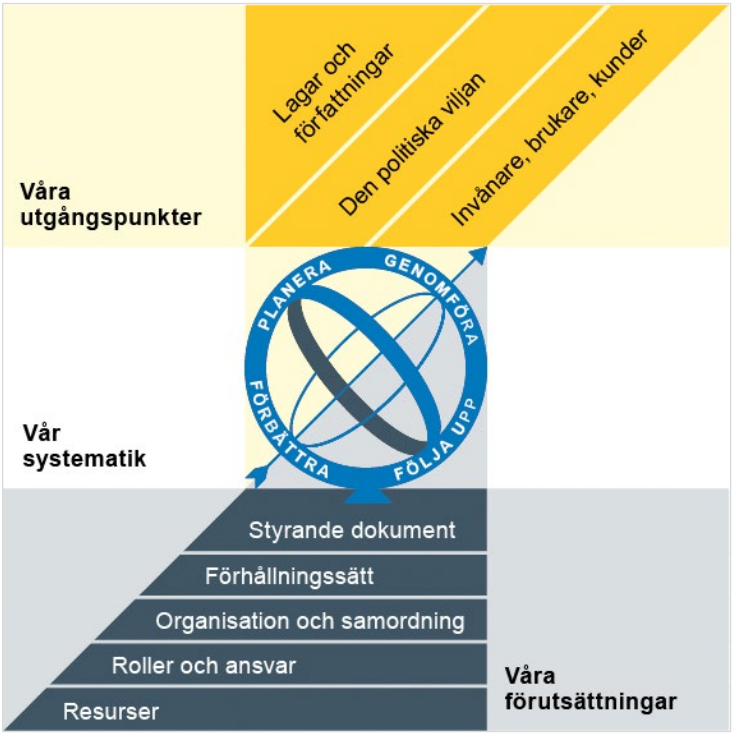

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

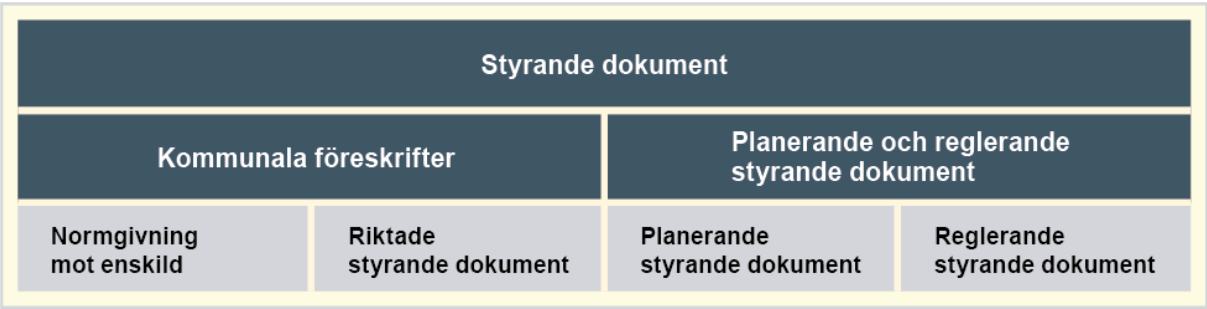

Dokumentnamn: Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar 2021-2023			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Stadens nämnder och styrelser	Diarienummer: 1446/20	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: 2021–2023	Senast reviderad: -	Dokumentansvarig: Säkerhetschef
Bilagor: -			

Innehåll

Inledning 3

Utgångspunkter 5

Genomfört och pågående arbete 10

Övergripande styrning av arbetet 15

Övergripande mål och inriktning 17

1. Risk- och sårbarhetsanalys 18

2. Planering 20

3. Geografiskt områdesansvar 22

4. Utbildning och övning 24

5. Rapportering 25

Prioriterade åtgärder 26

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med Göteborgs Stads plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar är att:

- Fastställa övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap och civilt försvar för perioden 2021-2023.
- Beskriva hur staden avser att lösa uppgifterna i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap* och vilka åtgärder som är prioriterade utifrån *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys.*
- Bidra till ökad kunskap om vilka uppgifter som ingår i arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

I planen framgår vilka nämnder och bolagsstyrelser som har särskilt ansvar för de olika uppdragen och för de prioriterade åtgärderna.

Delägda bolag där Göteborgs Stads är majoritetsägare är skyldiga att förhålla sig till denna plan.

Giltighetstid

Denna plan gäller för perioden 2021 till 2023.

Bakgrund

I lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) framgår att kommuner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska kommunerna också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Överenskommelse om kommunernas krisberedskap som tecknats mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) preciserar utifrån lagen kommunernas uppgifter. I överenskommelsen framgår det att kommunen ska ta fram ett styrdokument som anger övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden. Styrdokumentet ska beskriva:

- Övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.
- Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
- Kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar.
- Vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.

Överenskommelsen anger också att styrdokumentet ska fastställas av kommunfullmäktige.

Koppling till andra styrande dokument

- Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Sveriges kommuner och Regioner
- Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Sveriges kommuner och Regioner
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser, MSBFS 2015:5
- Säkerhetspolicy för Göteborgs Stad
- Göteborgs Stads riktlinje för kriskommunikation
- Göteborgs Stads riktlinje för krishantering
- Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys 2019-2022
- Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll

Uppföljning av denna plan

De uppdrag och prioriterade åtgärder som anges i planen följs upp i samband med den redovisning som årligen ska lämnas till länsstyrelsen.

Redovisningen är reglerad i LEH samt i MSB:s föreskrifter om kommuners och regioners risk- och sårbarhetsanalyser.

Den årliga uppföljningen sammanställs i slutet av den period som planen gäller för och redovisas för kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljningen.

Planens innehåll

Planen redovisar först ett antal viktiga utgångpunkter för arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Därefter finns ett avsnitt som beskriver genomfört och pågående arbete med tydlig koppling till åtgärderna i denna plan.

Avsnitten som följer innehåller övergripande styrning, mål och inriktning för arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Därefter preciserar avsnitten 1-5 hur Göteborgs Stad avser att lösa uppgifterna i LEH och överenskommelser.

I det avslutande avsnittet finns en detaljerad tabell där det framgår vem eller vilka som ansvarar för att åtgärder genomförs och när de ska genomföras.

Planen anger det arbete som ska genomföras utifrån de förutsättningar som gäller inför perioden 2021-2023. Arbetet med krisberedskap och civilt försvar kan dock innebära snabba förändringar som kräver anpassningar av arbetet. Till exempel kan nya uppdrag tillkomma genom nationell styrning eller att inträffade händelser leder till omprioriteringar. Sådana omprioriteringar får hanteras på lämpligt sätt under perioden.

Utgångspunkter

Detta avsnitt redovisar ett antal utgångpunkter för arbetet med krisberedskap och civilt försvar som är viktiga för staden. De är beskrivna i planen för att redovisa att det finns principer, begrepp och styrning som staden behöver förhålla sig till i arbetet men också för att bidra till ökad kunskap om området.

Krisberedskap

Samhällets krisberedskap kan beskrivas som förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Syftet med svensk krisberedskap är att värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Krisberedskap handlar om att minska sårbarheten i stadens verksamheter och öka förmågan att hantera samhällsstörningar.

Civilt försvar

Den fredstida krisberedskapen utgör även grunden för det civila försvaret, det vill säga beredskap för krigsfara och krig (höjd beredskap).

Civilt försvar handlar om hela samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Det är den verksamhet som ansvariga aktörer genomför i syfte att göra det möjligt för samhället att hantera situationer då beredskapen höjs. Verksamheten bedrivs av statliga myndigheter, kommuner, regioner, privata företag och frivilligorganisationer.

I fredstid består arbetet med civilt försvar av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och ytterst krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målen för det civila försvaret.

Stadens arbete med återuppbyggnaden av det civila försvaret beskrivs utförligare under rubriken *Arbetet med civilt försvar.*

Grundläggande principer

De grundläggande principerna för svensk krisberedskap gäller även i Göteborgs Stad.

Ansvarsprincipen innebär att ansvaret för verksamheten inte förändras när en samhällsstörning inträffar.

Likhetsprincipen innebär att verksamheten inte ska göra större förändringar i organisationen än vad samhällsstörningen kräver.

Närhetsprincipen innebär att en samhällsstörning ska hanteras så nära händelsen som möjligt där kunskapen om aktuella förhållanden är störst.

De grundläggande principerna innebär att varje offentlig aktör har ansvar och skyldighet att samverka med och stödja andra. Detta kallas för den utökade ansvarsprincipen.

Skyddsvärt

För att bidra till individens, samhällets och nationens säkerhet utgår arbetet med krisberedskap och civilt försvar från samhällets skyddsvärden. Genom att identifiera vad som är skyddsvärt i stadens verksamheter och inom det geografiska området skapar vi förutsättningar för att minska sårbarheten i verksamheterna och öka förmågan att hantera samhällsstörningar.

Samhällets skyddsvärden är:

- människors liv och hälsa
- samhällets funktionalitet
- demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter
- miljö och ekonomiska värden
- nationell suveränitet.

Skyddsvärdena är inte rangordnade utan likvärdiga och det är först när något hotar det skyddsvärda som olika prioriteringar kan bli nödvändiga.

Geografiskt områdesansvar

Geografiskt områdesansvar innebär att inom ett geografiskt område verka för att olika aktörer samverkar för att åstadkomma inriktning och samordning. Det gäller såväl i det förebyggande och förberedande arbetet som vid en inträffad samhällsstörning.

Syftet med det geografiska områdesansvaret är att säkerställa att samhällets planerings- och förberedelsearbete och agerande vid samhällsstörningar är samordnat och effektivt.

Det geografiska områdesansvaret utövas samtidigt på nationell, regional och lokal nivå.

Kommunerna har det geografiska områdesansvaret på lokal nivå enligt LEH. Ansvaret innebär att kommunen inom sitt geografiska område ska verka för att olika aktörer samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet.

Vidare ska kommunen verka för att de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en extraordinär händelse samordnas och att informationen till allmänheten samordnas.

Områdesansvaret innebär inte att kommunen tar över andra aktörers ansvar utan ett ansvar för att vara den part som stödjer andra aktörer i syfte att skapa gemensamma målsättningar och gemensam inriktning.

Olika aktörer avser såväl offentliga, privata och aktörer inom det civila samhället som bedriver samhällsviktig verksamhet och kan bli berörda vid en händelse.

På regional nivå är det länsstyrelserna och på nationell nivå är det regeringen som har det geografiska områdesansvaret.

Göteborgs Stads arbete och ambitioner med uppdraget att vara geografiskt områdesansvarig på lokal nivå beskriv utförligare under rubriken *3. Geografiskt områdesansvar*.

Samhällsviktig verksamhet

MSB har fastställt en definition av samhällsviktig verksamhet som syftar till att skapa en ökad tydlighet och samsyn mellan aktörer i samhället kring vad samhällsviktig verksamhet är. En övergripande definition av samhällsviktig verksamhet som kan användas av aktörer inom alla samhällssektorer på nationell, regional och lokal nivå är en förutsättning för att utveckla arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Samhällsviktig verksamhet:

> Verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

I detta sammanhang ska verksamhet förstås som ett vidare begrepp. Preciseringen av verksamhet, tjänst eller infrastruktur är inte en uteslutande lista utan kan även inkludera exempelvis anläggningar, processer, system och noder. Samhällsfunktion ska ses som en funktion som är nödvändig för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Samhällsstörning

Termen samhällsstörning beskriver de företeelser och händelser som hotar eller ger skadeverkningar på det som ska skyddas i samhället.

Genom att använda termen samhällsstörningar hamnar fokus på de behov som finns i samhället, oavsett vilken aktör som bär ansvaret och oavsett vilken lagstiftning som de berörda aktörerna agerar utifrån.

När samhällets behov hamnar i fokus ökar möjligheterna att agera med rätt åtgärd i rätt tid. Termen samhällsstörningar ersätter inte uttryck som olycka, kris eller krig utan används samtidigt och överlappande med de olika benämningar som finns i lagstiftningen.

Genom att använda termen samhällsstörningar i stadens arbete med krisberedskap och civilt försvar får vi ett samlande uttryck för alla de händelser som kan påverka det skyddsvärda inom staden. Termen används i *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar* (MSB, 2014).

Extraordinär händelse

En extraordinär händelse är en händelse som

- avviker från det normala
- innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner
- kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.

Utifrån resonemanget om termen samhällsstörning kan alltså en samhällsstörning också vara en extraordinär händelse om dessa tre kriterier är uppfyllda. Det innebär i sin tur att kommunerna kan använda tre unika verktyg som kan underlätta krishanteringen.

En extraordinär händelse innebär att kommunen kan

- aktivera krisledningsnämnden för att möjliggöra ett effektivare beslutsfattande
- ta hjälp från en annan kommun eller en region
- ge begränsat ekonomiskt bistånd till enskilda som drabbats av händelsen.

Observera att det inte är nödvändigt att aktivera krisledningsnämnden vid en extraordinär händelse utan behovet av att aktivera nämnden får bedömas i varje enskild händelse.

Definitionen av extraordinär händelse framgår av LEH.

Kriskommunikation

Information och kommunikation är viktigt i hanteringen av samhällsstörningar. Samordnad kommunikation mellan berörda aktörer men också kommunikationen med allmänhet, media och organisationer stärker de inblandade aktörernas trovärdighet, förebygger otydligheter och motverkar ryktesspridning. Det ger också allmänheten möjlighet att bidra till hanteringen av samhällsstörningar. Förtroendet för de som hanterar samhällsstörningen ökar om budskapen är samstämmiga och visar att alla arbetar sida vid sida för samhällets och individens bästa.

Informationsdelning och lägesbilder

Informationsdelning mellan de aktörer som hanterar en samhällsstörning är en förutsättning för välgrundade överenskommelser och beslut. Vid hanteringen av samhällsstörningar behöver informationsdelningen dessutom vara effektiv och genomtänkt för att lättare få ett grepp om vad som hänt och om vad som måste göras.

En lägesbild är ett urval av särskilt viktiga aspekter från den information som är tillgänglig vid en samhällsstörning. Lägesbilder beskriver händelsen, konsekvenser, åtgärder, samverkan och resurser. Det finns aktörsspecifika och samlade lägesbilder.

Samlade lägesbilder består av information från flera aktörers lägesbilder och syftar till att skapa överblick och öka förmågan till helhetssyn.

Tekniska system för samverkan och ledning

Rakel är ett kommunikationssystem för trygg och säker kommunikation mellan samhällsviktiga verksamheter. Rakel är ett av de tekniska system som Göteborgs Stad använder för att kommunicera vid samhällsstörningar och används bland annat som reservsamband för telefoni.

Webbaserat informationssystem (WIS) är ett nationellt webbaserat informationssystem framtaget av MSB för att underlätta informationsdelning mellan aktörer. Göteborgs Stad använder WIS för att dela information i planerings- och förberedelsearbetet och vid samhällsstörningar.

Signe är ett kryptografiskt system för att dela säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter mellan kommuner, statliga myndigheter och regioner. Systemet kan hantera uppgifter upp till graden begränsat hemlig och är en förutsättning för det fortsatta arbetet med civilt försvar. Göteborgs Stad har tillgång till, och förmåga att dela information i, systemet.

Höjd beredskap

För att stärka landets försvarsförmåga kan beredskapen höjas. Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap (krigsfara) eller högsta beredskap (krig).

Vid höjd beredskap kan delar av eller hela totalförsvaret mobiliseras. Om Sverige är i krigsfara eller om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är orsakade av att det är krig utanför Sveriges gränser, får regeringen besluta om skärpt eller högsta beredskap. Om Sverige är i krig råder högsta beredskap.

Regional samverkan

Göteborgs Stad samverkar med länsstyrelsen och andra aktörer i arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Samverkan utgår från de förhållnings- och arbetssätt som finns beskrivna i ”Samverkan för att hantera samhällsstörningar – Gemensamt ramverk för aktörerna i Västra Götalands län” samt tillhörande planer och rutiner. För arbetet med civilt försvar tar staden stöd i den regionala grundsynen för totalförsvarsplaneringen i Västra Götalands län.

Samverkan regionalt bidrar till att vi använder samhällets samlade resurser effektivt i det förebyggande och förberedande arbetet samt vid hanteringen av samhällsstörningar.

Genomfört och pågående arbete

I detta avsnitt redovisas slutsatserna i *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys 2019-2022* samt det pågående arbetet med civilt försvar.

Arbetet med att hantera risker med ett förändrat klimat redovisas också i detta avsnitt men planen styr inte detta arbete. Det redovisas framförallt för att det finns en koppling mellan risk- och sårbarhetsanalysen, arbetet enligt denna plan och det mer långsiktiga arbetet med klimatanpassning. Det finns också en beskrivning av det pågående arbete med säkerhet i planering av stadsmiljöer som anknyter till arbetet med krisberedskap.

Risk- och sårbarhetsanalysen

Utifrån lag, överenskommelse och särskilda föreskrifter har staden genomfört ett arbete med att analysera vilka extraordinära händelser som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet har värderats och sammanställts i *Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys 2019-2022*.

I analysen konstateras att det finns behov av åtgärder inom ett antal fokusområden och att det behövs fördjupade analyser och planering för hur de ska hanteras. Staden avser att arbeta vidare med följande fokusområden:

- extremväder
- IT
- sociala konflikter/social obalans, otillåten påverkan, gängkriminalitet och organiserad brottslighet
- hot och våld mot personal och brukare
- el
- terrorism och sabotage
- informationssäkerhet.

Inom dessa områden pågår redan riskreducerande arbete, men ett ökat övergripande fokus skulle sannolikt kunna stärka stadens krisberedskap. Vissa av riskerna är beroende av varandra och har därför grupperats.

Det bör nämnas att även sjukdomar fanns med som ett riskområde i analysen och inom detta ryms pandemi, epidemi och epizooti. När analysen genomfördes blev den sammanvägda bedömningen av förvaltningar och bolags underlag att risken för detta var lägre än för ovanstående fokusområden. Konsekvenserna bedömdes dock som allvarliga eller mycket allvarliga men sannolikheten bedömdes som låg. Det konstaterades också att viss planering redan fanns i stadens verksamheter.

Erfarenheterna från coronapandemin visar på ett behov av att ta fram, alternativt revidera, planer för epidemi och pandemi i stadens verksamheter. En sådan åtgärd finns med i denna plan.

Arbetet med civilt försvar

Kommunstyrelsen beslutade att tillsätta projektet civilt försvar i augusti 2018. Projektets mål är att identifiera, tydliggöra, samordna samt ge styrning och stöd för berörda verksamheters arbete. Projektet startade den 1 januari 2019 och avslutas andra kvartalet 2021.

Prioriterade arbetsuppgifter och pågående arbete

Projektet civilt försvar bygger på *Överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar 2018–2020*, som pekar ut tre prioriterade uppgifter för kommunerna:

- kompetenshöjning gällande totalförsvar
- säkerhetsskydd
- krigsorganisation och krigsplacering (påbörja planering).

Inom dessa områden pågår olika åtgärder och aktiviteter. Bland annat utbildning av nyckelpersoner och genomförande av workshops om krigsorganisation. Staden har också deltagit i Totalförsvarsövning 2020 och genomfört två övningsdagar.

Inom säkerhetsskydd har en ny riktlinje tagits fram och antagits i kommunfullmäktige i mars 2020. Även stöddokument har tagits fram och utbildningsinsatser har genomförts.

När det gäller krigsorganisation och krigsplacering pågår ett arbete som ska leda fram till ett förslag till en första version av en stadenövergripande krigsorganisation. Det pågår även ett delprojekt kring krigsplacering hos förvaltningen Kretslopp och vatten.

Projektet civilt försvar kommer att ta fram ett förslag till en riktlinje för höjd beredskap. Riktlinjen syftar till att skapa en gemensam inriktning och samsyn vid höjd beredskap i Göteborgs Stad samt att tydliggöra ansvar och övergripande krav.

Planeringsförutsättningar för arbetet med civilt försvar

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har tagit fram olika scenarier som beskriver en situation inför och under höjd beredskap. Två av dessa scenarier, så kallade typfall, är utgångspunkten för kommunernas arbete med civilt försvar.

”Typfall 4” beskriver en situation med krig och angrepp som omfattar landstigning och luftlandsättning mot viktiga områden i Sverige. ”Typfall 5” beskriver utdragen och eskalerande gråzonsproblematik, som kan inträffa i fredstid och fortsätta under krig.

Aktiviteter som förknippas med begreppet gråzonsproblematik är påtryckningar, spridning av desinformation, sanktioner, sabotage, underrättelseverksamhet, terrorhandlingar, infiltration, cyberattacker, påverkansoperationer eller angrepp på viktig infrastruktur. Initialt är det svårt att förstå om det som sker utgör medvetna handlingar eller inte. Det är också otydligt om antagonisten är främmande makt eller annan gruppering.

Arbetet med civilt försvar efter att projektet avslutats

Projektet civilt försvar, som ska avslutas under våren 2021, utgör endast starten på ett långsiktigt arbete som behöver pågå under många år inom Göteborgs Stad. Arbetet med att åter bygga upp det civila försvaret behöver integreras med stadens arbete med krisberedskap. Ytterst handlar det om att stärka stadens förmåga att hantera samhällsstörningar över hela hotskalan, från kris och katastrofer i fredstid till eskalerande gråzonsproblematik, krigsfara och ytterst ett väpnat angrepp mot Sverige.

Arbetet med civilt försvar i Göteborgs Stad kommer under följande år delvis att styras av de arbetsuppgifter som pekas ut i kommande överenskommelser om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar. Från 2023 har MSB och SKR aviserat att de två överenskommelserna ska slås ihop till en överenskommelse. Stadens arbete kommer också att styras av nationella utredningar, lagar och regleringar inom området civilt försvar.

I budgetpropositionen för 2021 (2020/21:1) skriver regeringen att ”Det civila försvaret ska även bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fredstid.” I Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30 s. 127) skriver regeringen att ”Totalförsvarsresurser ska utformas så att de även kan stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället. Krisberedskapen och det civila försvaret bör därmed ses som ömsesidigt förstärkande.”

Risker med ett förändrat klimat

Göteborgs Stads arbete med att minska risker och sårbarheter kopplat till ett förändrat klimat styrs genom särskilda uppdrag till nämnder och bolagsstyrelser och inte genom denna plan. Eftersom det finns en tydlig koppling till krisberedskap följer här en beskrivning av några uppdrag och pågående åtgärder för att tydliggöra att detta arbete pågår.

Kommunstyrelsen har gett stadsledningskontoret i uppdrag att samordna klimatanpassningsarbetet i samarbete med förvaltningar och bolag. Fokus i arbetet har varit översvämningsrisker till följd av extrema väder och havsvattenhöjningar eftersom det finns störst behov av åtgärder inom det området. Kommunfullmäktige har beslutat om ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för översvämningsrisker som anger riktlinjer för lägsta planeringsnivåer, insatser för att rusta samhället mot översvämningsrisker, utbyggnadsmål och uppskattat budgetutrymme.

Utöver översvämningsrisker utgör även värmeböljor, torka och skogsbränder risker mot samhället ur ett klimatanpassningsperspektiv.

Det finns även ett uppdrag från kommunstyrelsen till stadsledningskontoret att bilda och driva en huvudmannagrupp för arbetet med högvattenskydd. Huvudmannagruppen är en samordningsgrupp med representanter från de samhällsbyggande förvaltningarna och berörda bolag med syftet att samordna och ta fram övergripande planering för genomförande av högvattenskydd. Huvudmannagruppen håller på att ta fram förutsättningar för genomförande av högvattenskyddet som finansieringsmodeller, utbyggnadsplan och scenarier.

Trafiknämnden har enligt reglementet stadens ansvar för genomförande och förvaltning av älvkantskydd och ska bidra i planering för stadens långsiktiga och ändamålsenliga älvkantskydd.

Stadsledningskontoret håller på att ta fram ett beslutsunderlag till startbesked för en klimatanpassningsplan som är planerat att hanteras i Kommunstyrelsen runt årsskiftet 2020/2021. Förutsatt att Kommunstyrelsen beslutar om startbesked kommer klimatanpassningsplanen att tas fram under 2021-2022. Planen kommer att utgå från Naturvårdsverkets kategorisering av klimatanpassningsområden och syftet kommer att vara att få fram en prioritering av stadens klimatanpassningsinsatser som ett stöd till

verksamheterna. Planen har samband med flera andra styrdokument, bland annat översiktsplanen, miljö- och klimatprogrammet samt denna plan.

Kretslopp- och vattennämnden har, enligt beslutat reglemente från 2017, fått i uppdrag att samordna och driva frågan om skyfallshantering. I det arbetet har det bland annat tagits fram strukturella planer för skyfallslösningar som ska användas som underlag i kommande planering. I uppdraget ingår också att ansvara för skyfallsutredningar i arbetet med detaljplaner och stötta berörda förvaltningar och bolag i arbetet med att förebygga och hantera skyfall. I nuläget finns en samlad bild av nödvändiga skyfallsåtgärder men det saknas finansiering för genomförande. Enligt inriktningsbeslut i tematiskt tillägg för översvämningsrisker ska skyfallsåtgärder vara genomförda till 2040.

Byggnadsnämnden ansvarar för att ta fram översikts- och detaljplaner samt bygglov enligt plan- och bygglagen vilket främst omfattar nybyggnation och förtätning. Länsstyrelsen ställer krav på att planeringen tar hänsyn till översvämningsrisker vid nybyggnation men det är staden som ansvarar för att i planeringen rusta ny bebyggelse i Göteborg för klimatförändringar.

Översvämningsdirektivet

Efter att Europa drabbades av stora översvämningar under 2002 antog EU 2007 ett direktiv för översvämningsrisker, det så kallade översvämningsdirektivet. Syftet med översvämningsdirektivet är att medlemsländer ska arbeta för att minska konsekvenserna av översvämningar och på så sätt värna om människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet.

I Sverige genomförs översvämningsdirektivet genom förordning (2009:956) om översvämningsrisker och MSB:s föreskrift om riskhanteringsplaner.

MSB är ansvarig myndighet och genomför arbetet i nära samarbete med länsstyrelserna. Arbetet genomförs i cykler på sex år där varje cykel består av tre steg.

Steg 1 – Områden med betydande översvämningsrisk

I det första steget identifierades 25 geografiska områden i Sverige som bedöms ha en betydande översvämningsrisk. Göteborg utgör ett av de utpekade områden med betydande översvämningsrisk.

Steg 2 – Hot-och riskkartor

I det andra steget tog MSB fram hotkartor som är detaljerade översvämningskarteringar över de identifierade områdena. Utifrån hotkartorna har länsstyrelserna tagit fram riskkartor. Riskkartorna visar på vilka samhällsfunktioner och objekt som riskerar att påverkas av översvämningar.

Steg 3 – Riskhanteringsplan

I det tredje steget tar länsstyrelserna fram riskhanteringsplaner för de identifierade områden. Mål och åtgärder för arbetet med att minska konsekvenser av översvämningar ska anges i planerna.

Riskhanteringsplanen för pågående cykel ska vara klar i januari 2021 och ska innehålla förändringar och uppdateringar av utpekade åtgärder i tidigare riskhanteringsplan samt en beskrivning av tillkommande åtgärder.

Enligt länsstyrelsens bedömning kan följande förvaltningar inom Göteborgs Stad beröras av riskhanteringsplanen för Göteborg: Kretslopp och vatten, Stadsbyggnadskontoret, Kulturförvaltningen, Miljöförvaltningen, Park och naturförvaltningen och Trafikkontoret.

Kommunstyrelsen är sammanhållande för stadens arbete med översvämningsdirektivet.

Policy för säkerhet i planering av stadsmiljöer

Det pågår ett arbete med att ta fram Göteborgs Stads policy för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer. Syftet med policyn är att säkerställa att säkerhetsaspekten inkluderas i stadens planeringsprocess och utformning av stadsmiljö och avser fysiska åtgärder i syfte att förhindra eller minimera risken för brott.

I policyn finns ett särskilt avsnitt vad gäller åtgärder för att motverka fordonsburna attacker liknande den som inträffade på Drottninggatan i Stockholm 2017. MSB:s vägledning *Säkerhet i offentlig miljö – Skydd mot antagonistiska hot och terrorism* föreslås här användas som stöd för val av åtgärder för fysiskt skydd.

Övergripande styrning av arbetet

Detta avsnitt beskriver stadens övergripande styrning av arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Även information om den statliga ersättningen finns i detta avsnitt.

Observera att det inom vissa av stadens verksamheter finns sektorsspecifik reglering av krisberedskapen och arbetet med civilt försvar att ta hänsyn till. Det kan vara lag, förordningar och föreskrifter som ställer särskilda krav. Denna reglering är inte specificerad i denna plan.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet och om mål och riktlinjer för arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Kommunfullmäktige fastställer de styrande dokument som kommunen ska ha enligt lag och överenskommelser och beslutar också i andra ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för arbetet. Det kan till exempel vara styrande dokument som berör fler än en nämnd.

Kommunfullmäktige beslutar om krisledningsnämndens organisation och verksamhetsformer och antar krisledningsnämndens reglemente.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen leder, samordnar och har det övergripande ansvaret för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar. Kommunstyrelsen ansvarar för att:

- Det finns en process för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys och att resultatet sammanställs, beslutas och rapporteras.
- I samverkan med övriga nämnder ta fram ett styrdokument för krisberedskapen som kommunfullmäktige fastställer för varje ny mandatperiod.
- Staden har en funktion med erforderlig kompetens för samordning av kommunens uppgifter i krisberedskapssystemet.
- Förvalta och fördela den statliga ersättningen för krisberedskap och civilt försvar samt att ersättningen används i enlighet med de finansieringsprinciper som gäller.
- Ha uppsikt över arbetet med krisberedskap och civilt försvar i nämnder och bolagsstyrelser.

Krisledningsnämnden

Kommunstyrelsen är krisledningsnämnd och fullgör de uppgifter som ankommer på krisledningsnämnden vid extraordinära händelser i fredstid.

Krisledningsnämndens uppdrag regleras i särskilt reglemente.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att arbetet med krisberedskap och civilt försvar inom respektive verksamhet bedrivs i enlighet med verksamheternas behov samt utifrån denna plan och Göteborgs Stads riktlinje för krishantering.

Nämnder och bolagsstyrelser beslutar utifrån verksamhetens risk- och sårbarhetsanalys om vilka åtgärder de genomför för att utveckla krisberedskapen inom det egna uppdraget och verksamhetsområdet.

Nämnder och bolagsstyrelser säkerställer att tillräckliga resurser avsätts för arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Delägda bolag där Göteborgs Stads är majoritetsägare är skyldiga att förhålla sig till denna plan.

Statlig ersättning

Kommunerna får ersättning av staten för kostnader för förberedande uppgifter som de utför enligt 2 och 3 kap. i LEH. Ersättningen regleras i *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022* och i *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020*.

I *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022* framgår att ersättningen ska vara ett komplement till egen finansiering av arbete med krisberedskap. Det är upp till Göteborgs Stad själv att finansiera de ytterligare förberedelser och åtgärder som kommunen bedömer nödvändiga. I *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020* framgår att ersättningen fördelas så att alla kommuner ska kunna komma igång med arbetet och att statens förväntningar på kommunerna ska stå i paritet med den ersättning som kommunen erhåller.

Övergripande mål och inriktning

Detta avsnitt redovisar övergripande syfte, mål och inriktning för perioden 2021-2023.

Övergripande syfte och mål

Det övergripande syftet med Göteborgs Stads arbete med krisberedskap är att minska sårbarheten i stadens verksamheter och att öka förmågan att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska Göteborgs Stad också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

De nationella målen för samhällets krisberedskap gäller även som övergripande mål för Göteborgs Stad och är att:

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- värna människors liv och hälsa, värna grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Krisberedskapsarbete utgör också en utgångspunkt för arbete med det civila försvaret.

Inriktning för arbetet under perioden 2021–2023

Inriktningen för perioden 2021–2023 utgår från de övergripande målen för samhällets krisberedskap och nuläget i stadens arbete. För arbetet gäller att:

- Utveckla stadens krisberedskap baserat på erfarenheter från coronapandemin.
- Fokusera på den nya nämndsorganisationen som gäller från och med 2021 vid planering och genomförande av åtgärder.
- Väga in risken för eskalerande gråzonsproblematik samt krigsfara och krig i det fortsatta arbetet.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att:

1. Utifrån processen för risk- och sårbarhetsanalys bedriva ett arbete som leder till konkreta åtgärder och effekt på stadens förmåga.
2. Ta fram och uppdatera planering som utvecklar stadens förmåga till samverkan och ledning vid samhällsstörningar.
3. Aktivt och strukturerat arbeta med uppdraget geografiskt områdesansvar och utveckla förmågan att utöva det geografiska områdesansvaret vid händelser.
4. Utveckla förmågan att hantera samhällsstörningar genom att utbilda och öva utifrån de nya planer som tas fram. Särskilt med fokus på samverkansövningar och övningar för den nya nämndsorganisationen.
5. Kunna lämna samlade rapporter till länsstyrelsen om krisberedskapsläget samt om händelseutvecklingen och åtgärder vid inträffade händelser.

De olika delarna i inriktningen preciseras i följande avsnitt.

1. Risk- och sårbarhetsanalys

Detta avsnitt beskriver processen för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att utifrån processen bedriva ett arbete som leder till konkreta åtgärder och effekt på stadens förmåga.

Identifiera och analysera extraordinära händelser

Kommunerna ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.

Syftet med att ta fram en risk- och sårbarhetsanalys är att öka medvetandet och kunskapen hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga om vilka hot och risker som finns inom det egna verksamhetsområdet. Ett annat viktigt syfte är att ta fram ett underlag för urval och prioritering av åtgärder som minskar risker och sårbarheter och ökar förmågan att hantera samhällsstörningar.

Kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser är också ett viktigt underlag för analyser på regional och nationell nivå och bidrar till en helhetsbild av vilka risker och sårbarheter som finns i hela samhället.

Uppgifter i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap och MSB:s föreskrifter preciserar vilka uppgifter som arbetet med risk- och sårbarhetsanalys innebär i följande punkter:

- Kommunen ska bedriva ett arbete med risk- och sårbarhetsanalys som avser det geografiska områdesansvaret, kommunens organisation, samt berörda kommunala bolag och kommunalförbund.
- Kommunen ska använda underlaget från risk- och sårbarhetsanalysen i planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet, samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.
- Kommunen ska efter en inträffad kris utvärdera kommunens hantering, både med avseende på kommunens verksamhetsansvar och det geografiska områdesansvaret. Underlaget ska användas i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.
- Kommunen ska senast den 31 oktober under det första kalenderåret efter ordinarie val till kommunfullmäktige ställa samman och rapportera resultatet av sitt arbete med risk- och sårbarhetsanalys till länsstyrelsen.
- I arbetet med risk- och sårbarhetsanalys ska kommunen följa MSB:s föreskrifter om kommuners och regioners risk- och sårbarhetsanalyser.

Övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys

Kommunstyrelsen leder och samordnar arbetet med stadens risk- och sårbarhetsanalys utifrån en övergripande process som beskrivs nedan.

Processens syfte är att beskriva de olika aktiviteterna, tydliggöra roller och ansvar inom staden samt att kvalitetssäkra arbetet.

Processen innehåller flera moment och delprocesser som översiktligt beskrivs i sju steg.

1. **Planera och utbilda**
   Planeringen utgår ifrån föregående risk- och sårbarhetsanalys och inträffade samhällsstörningar. Val av metod och eventuella avgränsningar görs. De verksamheter som ska involveras får utbildning och instruktioner.
2. **Genomföra**
   Risk- och sårbarhetsanalyser genomförs i berörda verksamheter enligt instruktion. Analysen dokumenteras, fastställs och överlämnas till stadsledningskontoret.
3. **Summera, analysera och bedöma**
   Stadsledningskontoret summerar, analyserar och bedömer materialet.
4. **Sammanställning, beslut och rapportering**
   Stadsledningskontoret värderar och sammanställer resultatet till stadens risk- och sårbarhetsanalys. Risk- och sårbarhetsanalysen fastställs i kommunstyrelsen och rapporteras till länsstyrelsen.
5. **Åtgärds- och handlingsplaner**
   Berörda verksamheter tar fram åtgärds- och handlingsplaner utifrån identifierade risker.[1] Stadenövergripande prioriterade risker med behov av utredning, samordning eller åtgärder anges i *Göteborgs Stads plan för krisberedskap och civilt försvar* för kommande mandatperiod.
6. **Kommunicera**
   Resultatet av risk- och sårbarhetsanalysen kommuniceras till berörda.
7. **Uppföljning**
   Nämnder och bolagsstyrelser följer upp sina åtgärder.
   Kommunstyrelsen följer upp de stadenövergipande åtgärderna.

[1] Nämnd/styrelseövergripande krav på riskhantering framgår av stadens riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll. Resultatet av risk- och sårbarhetsanalysen utgör en del i detta arbete.

2. Planering

Detta avsnitt beskriver vilken planering avseende krisberedskap som nämnder och bolagsstyrelser ska ta fram eller uppdatera.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att ta fram och uppdatera planering som utvecklar stadens förmåga till samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Planering för att hantera samhällsstörningar

Samhällsstörningar kan ofta hanteras inom ramen för ordinarie organisation. Det krävs dock en planering och förberedelse för att anpassa organisationen för att bättre svara mot de behov som kan uppstå vid en samhällsstörning.

Syftet med planeringen är att verksamheten kan komma igång med att hantera samhällsstörningar på ett ordnat och effektivt sätt och kan anpassa organisationen för att klara de svårigheter som en samhällsstörning kan innebära. Planeringen fungerar också som förberedelse för att hantera samhällsstörningar genom att förtroendevalda och anställd personal får möjlighet att förbereda sig för sin uppgift. Det är också utifrån planen som utbildnings- och övningsverksamheten genomförs.

Planering kan vara av generell karaktär och tillämpbar oavsett vilken händelse som inträffar. Vissa typer av händelser kräver dock specifik planering med utgångspunkt i ett särskilt scenario.

Uppgifter i arbetet med planering

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap preciserar vilka uppgifter som ingår i planering:

- Kommunen ska ta fram ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap. Denna plan motsvarar detta styrdokument.
- Kommunen ska ta fram ett reglemente för krisledningsnämnden.
- Kommunstyrelsen bör i instruktionen för kommundirektören ange vilka uppgifter som kommundirektören ska ha avseende krisberedskap.
- Kommunen ska ta fram en plan för hantering av extraordinära händelser.
- Kommunen ska ta fram en utbildnings- och övningsplan.

Planering som tas fram 2021-2023

Följande planering ska nämnder och bolagsstyrelser ta fram eller uppdatera under perioden. Med planering avses här processen att klargöra hur en organisation ska nå olika typer av mål. Planeringen kan sedan dokumenteras i till exempel en plan, riktlinje eller rutin.

Kontinuitetshantering

Kontinuitetshantering handlar om att planera för att en verksamhet ska fungera på en tolerabel nivå, oavsett vilken störning den utsätts för. Vad tolerabel nivå innebär är upp till varje verksamhet att avgöra. Med kontinuitetshantering kan verksamheter snabbare

återhämta sig från och mildra konsekvenserna av en inträffad händelse. Arbetet med kontinuitetshantering har ett internt fokus och utgår ifrån en kartläggning av den egna verksamheten och dess beroenden.

I metoden som användes för risk- och sårbarhetsanalysen 2019 identifierade samtliga förvaltningar och bolag sina åtaganden och vad som betraktas som acceptabla avbrottstider. Dessa ställningstaganden kan ligga till grund för vad som är en tolerabel nivå. I Göteborgs Stad finns olika typer av planer och rutiner som är att betrakta som kontinuitetshantering men som har olika nomenklatur beroende på verksamhetsområde.

Nämnder och bolagsstyrelser som bedriver samhällsviktig verksamhet bör bedriva ett arbete med kontinuitetshantering i syfte att ha reservlösningar som säkerställer verksamheten på tolerabel nivå.

Göteborgs Stad har ett metodstöd i form av ett kontinuitetsspel för att komma igång med kontinuitetshanteringen.

Generell planering

Det som är högst prioriterat under perioden 2021-2023 är att uppdatera generella krisledningsplaner i nämnder och bolagsstyrelser.

Göteborgs Stads riktlinje för krishantering och nämnder och bolagsstyrelsers krisledningsplaner motsvarar tillsammans den ”plan för hantering av extraordinära händelser” som staden ska ta fram enligt LEH och överenskommelsen.

Planerna ska tas fram utifrån Göteborgs Stads riktlinje för krishantering och med beaktande av verksamhetens risk- och sårbarhetsanalys. Planerna ska beskriva:

- inriktnings- och samordningskontakt (kontaktpunkt)
- hur förvaltningen/bolaget aktiverar krisledningsorganisationen
- krisledningsorganisation vid samhällsstörningar
- hur krisledningsorganisationen bedriver ledning, samverkan och kommunikation
- samverkan inom staden och med andra relevanta aktörer
- former för informationsdelning, rapportering och dokumentation
- lokaler och teknisk utrustning som är förberedda för samverkan och ledning
- hur hanteringen av en händelse avslutas och utvärderas.

Specifik planering

Därutöver ska staden ta fram, eller revidera, specifik planering för följande scenarion (se utförligare i avsnitt *Prioriterade åtgärder*):

- elbrist
- nödvatten
- pandemi
- värmebölja
- storskalig utrymning
- oljesanering
- pågående dödligt våld
- terroristattentat.

3. Geografiskt områdesansvar

Detta avsnitt beskriver Göteborgs Stads ambitioner i arbetet med geografiskt områdesansvar.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att aktivt och strukturerat arbeta med uppdraget geografiskt områdesansvar och utveckla förmågan att utöva det geografiska områdesansvaret vid händelser.

Att åstadkomma inriktning och samordning

Det geografiska områdesansvaret innebär att Göteborgs Stad verkar för att olika aktörer inom kommunens geografiska område får möjlighet att samverka i syfte att uppnå aktörsgemensam inriktning och samordning. Ansvaret innebär också att staden ska verka för att informationen till allmänheten samordnas vid extraordinära händelser.

Syftet med det geografiska områdesansvaret är att säkerställa att samhällets planerings- och förberedelsearbete och agerande vid samhällsstörningar är samordnat och effektivt.

Uppgifter i arbetet med geografiskt områdesansvar

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap preciserar vilka uppgifter som det geografiska områdesansvaret innebär i följande punkter:

- Kommunen ska ge aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning i planerings- och förberedelsearbete
- Kommunen ska under en extraordinär händelse kunna stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå, i syfte att verka för samordning av olika aktörers åtgärder.
- Kommunen ska ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse.
- Kommunen ska verka för att information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas.
- Kommunens förberedelser inför extraordinära händelser ska ske i samverkan med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. En förutsättning för att samverkan ska ske är att de externa aktörerna vill och kan samverka med kommunen.
- Berörda kommuner ska säkerställa att Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls.

Överenskommelsen om kommunernas arbete med civilt försvar och LEH preciserar vad det geografiska områdesansvaret innebär under höjd beredskap:

- Kommunstyrelsen ska under höjd beredskap verka för att den verksamhet som bedrivs i kommunen av olika aktörer samordnas och för att samverkan kommer till stånd mellan dem som bedriver verksamheten.
- Kommunen bör informera berörda lokala aktörer om arbetet med beredskapsförberedelser och möjligheter till samverkan på lokal nivå.

Inriktnings- och samordningsfunktion

En inriktnings- och samordningsfunktion är en aktörsgemensam plattform för dialog och överenskommelser. Funktionen är en icke-permanent grupp som aktiveras när det finns behov av att åstadkomma samordning av åtgärder, resurser eller kommunikation.

I praktiken är funktionen en form av möte som ska bidra till att hantera konsekvenserna av samhällsstörningar genom att avväga eller prioritera åtgärder och resurser till de mest angelägna hjälpbehoven.

Göteborgs Stad ska i sin roll som geografiskt områdesansvarig kunna vara värd för den lokala inriktnings- och samordningsfunktionen och kunna delta i länsstyrelsens regionala inriktnings- och samordningsfunktion om en sådan är aktiverad.

Arbetet med geografiskt områdesansvar 2021-2023

Det geografiska områdesansvaret är en omfattande uppgift. Därför är det viktigt att prioritera vilka förmågor som ska utvecklas under perioden samt om det finns några särskilda aktörer som staden behöver utveckla samverkan med.

Inriktningen för perioden är att aktivt och strukturerat arbeta med uppdraget. Ambitionen är att utöva det geografiska områdesansvaret på ett sådant sätt att aktörerna inom kommunen åstadkommer inriktning och samordning såväl i planerings- och förberedelsearbete som vid en inträffad samhällsstörning.

I arbetet är följande åtgärder prioriterade:

- Ta fram en samverkansmatris som beskriver de viktigaste aktörerna som staden behöver samverka med och hur samverkan sker.
- Utifrån samverkansmatrisen ta fram en sambandskatalog.
- Utveckla förmågan att stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion.
- Utveckla förmågan att ta fram lägesbilder och en samlad lägesbild.
- Delta i regional samverkan i planerings- och förberedelsearbetet och vid en samhällsstörning.

Kommunstyrelsen är ansvarig för utövandet av det geografiska områdesansvaret och nämnder och bolagsstyrelser ska medverka i utövandet av detta ansvar.

4. Utbildning och övning

Beskrivningen i detta avsnitt utgör den övergripande utbildnings- och övningsplanen för Göteborgs Stad. Utbildnings- och övningsverksamheten preciseras i nämnder och bolagsstyrelsers egen planering.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att utveckla förmågan att hantera samhällsstörningar genom att utbilda och öva utifrån de nya planer som tas fram. Särskilt med fokus på samverkansövningar och övningar för den nya nämndsorganisationen.

Att kunna lösa sina uppgifter vid en samhällsstörning

Syftet med utbildnings- och övningsverksamheten är att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som de behöver för att kunna lösa sina uppgifter vid en samhällsstörning. Genom en planlagd utbildnings- och övningsverksamhet ska nämnder och bolagsstyrelser ansvara för att detta sker.

Uppgifter i arbetet med utbildning och övning

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap preciserar vilka uppgifter utbildnings- och övningsverksamheten innebär i följande punkter:

- Kommunen ska ha en regelbundet utbildad och övad krisorganisation. Även beredskapsfunktioner inom till exempel kommunalteknisk försörjning och krisstöd ska vara utbildade och övade.
- Kommunen ska genomföra och utvärdera minst två övningar under en mandatperiod. Krisledningsnämnden och tjänstemannaledningen ska övas minst en gång per mandatperiod.
- Kommunen ska, om tillfälle ges, delta i planering, genomförande och utvärdering av samverkansövningar på regional eller nationell nivå som avser fredstida kriser.

Utöver detta anges i överenskommelsen om kommunernas arbete med civilt försvar att det ska göras särskilda insatser för kompetenshöjning gällande totalförsvar:

- Nyckelpersoner i kommunens organisation ska under perioden genom utbildning ges kunskaper om höjd beredskap och totalförsvar.
- Kommunen bör utbilda och öva kommunstyrelsen i uppgiften att under höjd beredskap ansvara för kommunens ledning.
- Kommunen bör inom ramen för den statliga ersättningen medverka i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen och delta i övning anordnad av annan statlig myndighet.

5. Rapportering

Detta avsnitt beskriver uppdrag och arbete med rapportering.

För perioden 2021-2023 är den övergripande inriktningen att kunna lämna samlade rapporter till länsstyrelsen om krisberedskapsläget samt om händelseutvecklingen och åtgärder vid inträffade händelser.

Information om åtgärder och händelser

Kommunerna ska hålla länsstyrelsen informerad om vilka åtgärder som vidtagits i arbetet med krisberedskap och hur åtgärderna påverkat krisberedskapsläget. Kommunerna ska också kunna ge länsstyrelsen information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder vid inträffade samhällsstörningar. Under höjd beredskap ska kommunerna hålla länsstyrelsen informerad om beredskapsläget och de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

Uppgifter i arbetet med rapportering

Överenskommelserna om krisberedskap och arbetet med civilt försvar samt MSB:s föreskrifter preciserar vilka uppgifter arbetet med rapportering innebär i följande punkter:

- Kommunen ska regelbundet följa upp sin risk- och sårbarhetsanalys och med utgångspunkt i denna bedöma sin generella krisberedskap. Uppföljningen och bedömningen ska rapporteras till länsstyrelsen senast den 15 februari året efter vart och ett av mandatperiodens fyra år.
- Kommunen ska ha förmåga att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik och metodik som tillämpas nationellt och regionalt för samverkan och ledning vid samhällsstörningar (WIS, Rakel, Signe).
- Kommunen ska ha förmåga att ge länsstyrelsen en samlad rapport om läget i kommunen vid en extraordinär händelse
- Kommunen ska medverka vid införandet av ett tilldelat tekniskt system för informationsutbyte (Signe).
- Kommunen ska i samverkan med länsstyrelsen implementera rutiner för rapportering och för lägesbilder.

Ansvar för uppgifterna gällande rapportering

Kommunstyrelsen ansvarar för att rapportera till länsstyrelsen både när det gäller vilka åtgärder som vidtagits och hur de påverkat krisberedskapen och vid en inträffad händelse.

Nämnder och bolagsstyrelser ska bidra med den information som kommunstyrelsen behöver för att lösa uppgiften.

Vilken förmåga som nämnder och bolagsstyrelser ska ha när det gäller att ta emot och dela information via Rakel, WIS och Signe framgår av Göteborgs Stads riktlinje för krishantering.

Prioriterade åtgärder

Tabellen nedan redovisar hur Göteborgs Stad avser att lösa uppgifterna i LEH och överenskommelser. De uppdrag som redovisats i avsnitt 1-5 är sammanställda och det framgår vem eller vilka som ansvarar för att åtgärderna genomförs och när de ska genomföras. Sist i tabellen följer de ytterligare åtgärder som staden ska genomföra i arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

I kolumnen kommentar framgår var uppgiften är reglerad eller identifierad (RSA=Risk- och sårbarhetsanalys, FO=fokusområde).

För de åtgärder som har effekt på ett särskilt fokusområde från risk- och sårbarhetsanalysen anges detta med en bokstav enligt listan nedan:

A. extremväder
B. IT
C. sociala konflikter/social obalans, otillåten påverkan, gängkriminalitet och organiserad brottslighet
D. hot och våld mot personal och brukare
E. el
F. terrorism och sabotage
G. informationssäkerhet.

De åtgärder som anges i överenskommelserna mellan MSB och SKR syftar framförallt till att generellt utveckla förmågan att hantera samhällsstörningar och har effekt på samtliga fokusområden.

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan	Kommentar
Risk- och sårbarhetsanalys				
Bedriva ett arbete med risk- och sårbarhetsanalys enligt processen i denna plan.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Överenskommelse (Se sidan 19.)
Fortsatt arbete med fokusområdena för att ta fram eventuella behovsanalyser/ handlingsplaner.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	RSA
Fortsatt arbete med de åtgärder som identifierats i verksamheternas risk- och sårbarhetsanalyser.	Nämnder, bolagsstyrelser		2021-2023	RSA
Fortsatt medverkan i arbetet med översvämnings-direktivet.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser		Förordning om översvämnings-risker.

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan	Kommentar
Planering				
Revidera krisledningsplaner.	Nämnder, bolagsstyrelser		2021	Överenskommelse (Se s. 21 samt riktlinje för krishantering.)
Revidera krisledningsnämndens reglemente.	Kommunstyrelsen		2021	Överenskommelse
Revidera instruktion för Stadsdirektören.	Kommunstyrelsen		2021	Överenskommelse
Planering för att styra el till samhällsviktiga elanvändare i en situation där överföring av el måste begränsas eller avbrytas (Styrel).	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021	Förordning om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare.
Riktlinje för nödvatten-försörjning samt nödvattenrutiner i berörda verksamheter.	Kommunstyrelsen Kretslopp och vattennämnden	Berörda nämnder, bolagsstyrelser	2021	RSA FO: A, E, F
Pandemiplan, stadenövergripande samt verksamhets-specifika.	Kommunstyrelsen Nämnder, bolagsstyrelser		2021-2022	Inträffad händelse
Åtgärder med anledning av utökade planeringszoner runt Ringhals kärnkraftverk.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Förordning om skydd mot olyckor.
Rutiner och arbetssätt för SMHI:s nya process för konskevensbaserade vädervarningar.	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Nationellt uppdrag
Planering för utrymning och inkvartering samt utreda behov av att etablera trygghetspunkter i staden (omfattning, kravspecifikation).	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	RSA FO: A, E, F
Beredskapsplan för ”pågående dödligt våld” i skolmiljö.	Grundskole-nämnden, Utbildnings-nämnden		2021	RSA FO: D, F

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan	Kommentar
Planering				
Beredskapsplan baserad på den regionala planen för hantering av attentat i publik miljö.	Kommunstyrelsen	Berörda nämnder, bolagsstyrelser	2021	Regional samverkan
Beredskapsplaner för värmebölja.	Kommunstyrelsen Göteborg Energi Äldre samt vård- och omsorgs-nämnden Nämnden för funktionsstöd Socialnämnderna Kretslopp och vattennämnden Trafiknämnden Grundskole-nämnden Förskolenämnden Kulturnämnden Idrott- och förenings-nämnden Park- och naturnämnden Lokalnämnden		2021-2022	RSA FO: A (Urval från MSB kunskapsöversikt: Värmens påverkan på samhället – en kunskapsöversikt för kommuner med faktablad och rekommendationer vid värmebölja)
Revidera beredskapsplan för oljesanering.	Park- och naturnämnden	Kommun-styrelsen Miljö- och klimatnämnden	2022	Miljö- och klimatnämnden är tillsynsmyndighet. (Även Räddningstjänsten Storgöteborg behöver delta.)
Plan för användning av ledningsplatser och alternativa ledningsplatser.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021	RSA FO: A-F

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan	Kommentar
Geografiskt områdesansvar				
Samverkansmatris som beskriver de viktigaste aktörerna som staden behöver samverka med och hur samverkan sker.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021	Överenskommelse
Sambandskatalog för de berörda aktörerna.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021	Överenskommelse
Utveckla förmågan att stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Överenskommelse
Utveckla förmågan att ta fram lägesbilder och en samlad lägesbild.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Överenskommelse
Säkerställa att information och kommunikation till allmänheten samordnas vid extraordinära händelser.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Överenskommelse
Säkerställa att Viktig meddelande till allmänheten (VMA) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning.	Kommunstyrelsen			Överenskommelse (Utförs av Räddningstjänsten Storgöteborg)
Delta i regional samverkan i planerings- och förberedelsearbetet och vid en samhällsstörning.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Överenskommelse
Utbildning och övning				
Enligt överenskommelse. Planering för utbildning och övning preciseras i nämnders och bolagsstyrelsers planer.	Nämnder, bolagsstyrelser		2021-2023	Överenskommelse (Se sidan 24.)

Åtgärd	Ansvarig	Deltar	Tidplan	Kommentar
Rapportering				
Rapportera till länsstyrelsen om åtgärder och vid en inträffad händelse.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	Löpande	Överenskommelse
Utveckla förmåga att använda Rakel och WIS.	Nämnder, bolagsstyrelser		2021-2023	Överenskommelse
Ytterligare åtgärder i arbetet med krisberedskap och civilt försvar				
Utveckla krisberedskapen i de nya nämnderna.	Äldre samt vård- och omsorgs-nämnden, Nämnden för funktionsstöd, Socialnämnderna.		2021-2022	Omorganisation
Utveckla krisstöds-verksamheten och samordning av krisstöd inom staden, planera, utbilda, öva.	Socialnämnderna		2021-2023	Omorganisation
Analysera behov av reservkraft i samhällsviktiga verksamheter och ta fram prioritering och investeringsförslag.	Kommunstyrelsen		2021-2023	RSA FO: A, B, E, F, G
Påbörja planering för nödbränsleförsörjning, i samverkan med länsstyrelsen.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	Regional samverkan
Projekt om kartläggning av försörjning- och säkerhetsrisker inom inköp.	Nämnden för inköp och upphandling	Nämnder, bolagsstyrelser	2021	
Föreslå en modell för ökad uthållighet inom stadens samhälls-viktiga verksamhet för att klara egen försörjning och upprätthålla nödvändig samhällsservice under minst en vecka.	Kommunstyrelsen	Nämnder, bolagsstyrelser	2021-2023	